

Syysöljykasvien viljelijän huoneentaulu

1. Lohkon valinta

- Syysrypsin ja -rapsin kasvupaikaksi valitaan mieluiten vettä läpäisevä peltolohko, joka ei ole hallanarka. Lohkon valinnassa tulisi välttää metsälohkoja ja metsänreunoja.
- Öljykasveja kannattaa viljellä samalla loholla korkeintaan joka 4.–6. vuosi.
- Aikaisesta kylvöajankohdasta johtuen syysöljykasvien esikasveiksi soveltuvat parhaiten kesanto, nurmet, saneerauskasvit, aikaiset viljat ja herne. Syysöljykasveja kylvettäessä tulee huomioida esikasvilla käytetyt rikkakasvivalmisteet.
- Syysöljykasveille varmin kylvöalusta on kynnetty ja kylvömuokattu maa. Jos pelto kultivoidaan, tulee se tehdä vähintään 20 cm syvyyteen ja on huolehdittava jääntiöljykasvien hävityksestä. Suorakylvö korkeaan sänkeen voi lisätä haitallista pituuskasvua syksyllä.
- Maan muokkaus ja äestys on tehtävä erityisen huolella. Maan pinnassa ei saa olla isoja maakokkareita äestysten jälkeen. Maa muokataan vain pinnasta 2–3 cm syvyyteen.
- Etanoiden torjuntaan tulee varautua jokaisena kylvövuonna. Kyntö vähentää etanaongelmia, mutta siitä huolimatta usein torjuntatarvetta on. Nurmen jälkeen etanaongelma on usein suurempi kuin viljan jälkeen.

2. Lajikevalinta ja kylvö

- Syysrypsin talvenkesto on rapsia parempi. Syysrapsin satopotentiali on syysrypsyä korkeampi ja suotuisina vuosina satoero korostuu. Syysrypsi soveltuu hyvin luomuun.
- Hybridilajikkeiden etuna on nopea kasvuun lähtö ja jämäkkä kasvusto, joka pysyy hyvin pystyssä. Populaatiolajikkeiden siemenkustannus on hybridejä edullisempi.
- Syysöljykasvien paras kylvöaika on heinäkuun 25. – elokuun 10. päivän välinen aika. Ehdoton takaraja on elokuun 20. päivä. Tässä kannattaa pysyä, sillä öljykasvit vaativat lämpösummaa syksyllä 450–500 astetta, jotta ne ehtivät muodostamaan syksyllä 8 kasvulehteä ja 8 cm pitkän juuren, jonka juurenniskan paksuus on 8 mm. Myöhään kylvetyillä kasvustoilla riski riittämättömään syyskasvuun ja sitä kautta heikkoon talvehtimiseen kasvaa.
- Syysrypsyä voidaan kylvää myöhempään kuin syysrapsia. Syysrypsyä voidaan kylvää 1–2 viikkoa myöhempään kuin syysrapsia.
- **Syysrypsin tavoitetiheys on 100 kpl/m².**
- **Syysrapsin tavoitetiheys on 50–60 kpl/m².** Populaatiosyysrapsilajikkeita suositellaan kylvettäväksi vähän enemmän kuin hybridilajikkeita.
- Syysrapsin siemen on selvästi suurempi kuin kevätropsilla tai syysrypsillä.
- Joissain kylvökoneissa syöttömäärän säätäminen riittävän pieneksi voi olla haastavaa. Tilanteen voi ratkaista riviväliä kasvattamalla eli sulkemalla joka toinen tai kolmas kylvövanne. Toinen ratkaisu on sekoittaa kylvösiemenen joukkoon starttilannoite, joka tukee kasvin nopeaa alkukehitystä, ja samalla kylvettävä määrä kasvaa.
- Oikea kylvösyvyys on 2–3 cm maan kosteustilanteen mukaan.

3. Lannoitus

- Syysöljykasvit vaativat monipuolisen ja reilun syyslannoituksen, koska kasvukausi kylvövuotena on pitkä. Fosfori ja kalium auttavat talvehtimisessä ja riittävä typpi kasvattaa taimikokoa.
- Kylvölannoitus: Oikea lannoite valitaan kasvin fosforitarpeen mukaan. Ympäristökorvaus rajoittaa typpimäärän 50 kg/ha (eloperäisillä mailla 40 kg/ha), joten siksi on valittava runsasfosforinen lannoite, jossa on myös kaliumia, rikkiä ja booria. Starttifosforin käytöstä on havaittu olevan hyötyä syysöljykasveille ja se myös helpottaa pienten siemenmäärien kylvämistä.
- Kevätlannoitus: **Kevätlannoitus** tehdään mahdollisimman aikaisin keväällä. Typpi-rikkisuhteen tulee olla 5:1. Kevään ensimmäiseen lannoitukseen voi käyttää myös moniravinteisiä lannoitteita, jos fosforilannoitusta on mahdollisuus lisätä. Öljyn tuottaminen vaatii paljon fosforia (energiaa).
- Kevyillä mailla voi olla tarpeen käyttää NK-lannoitetta kaliumin riittävyden varmistamiseksi. Syysöljykasvien kevätlannoituksen voi myös jakaa, mutta kasvu on keväällä nopeaa ja pitää olla tarkkana, ettei myöhästy, sillä kasvusto kasvaa nopeasti pitkäksi.
- **Lehtilannoituksesta** öljykasvit saavat tarvitsemansa hivenravinteet: rikin, boorin ja molybdeenin. Jos syysöljykasveille käytetään keväällä nestemäistä typpilannoitusta, seokseen on hyvä lisätä rikkiä ja booria kukinnan varmistamiseksi sekä yhteyttämisen tehostamiseksi magnesiumia. Mangaania ja booria on suositeltavaa ruiskuttaa jo syksyllä hyvän talvehtimisen varmistamiseksi varsinkin kevyemmillä mailla ja maan pH:n ollessa korkea.
- **Nitraattiasetuksen** yläraja syysöljykasveilla on kivennäismailla 200 kg typpeä ja eloperäisillä mailla 160 kg typpeä hehtaarille vuodessa.

4. Kasvin- suojelu

- Öljykasvien kasvinsuojelun perustana on hyvä **4–6 vuoden viljelykierto**. Öljykasvit ovat möhöjuuren ja pahkahomeen isäntäkasveja, joten myös niiden muut isäntäkasvit on huomioitava suunnittelussa viljelykiertosuosituksen mukaisesti. Myös isäntäkasveina toimivien rikkakasvien onnistuneesta torjunnasta on pidettävä huolta viljelyn väli vuosina.

▶ Lue lisää **möhöjuuresta ja pahkahomeesta**

Esikasvin kasvin- suojelu

- Syyskasvia perustettaessa on hyvä tarkastella myös esikasvin kasvinsuojelussa käytettyjä valmisteita. Joillain kasvinsuojeluaineilla saattaa olla rajoituksia tai muokkaussuosituksia ennen syysöljykasvikasvuston perustamista.

▶ Katso **kasvinsuojeluinetaulukko**

Rikka- kasvien torjunta

- Syysöljykasveilla rikkatorjunnan pääpaino on perustamisvuoden **syksyllä**. Rikkakasvien ja jääntiviljan torjunta syysöljykasvikasvustosta syksyllä on tärkeää, sillä kilpaileva kasvusto häiritsee syysöljykasvin kasvua ja vie tilaa talvehtimiseen valmistautuvalta kasvustolta.
- Torjunta tehdään syysöljykasville hyväksytyllä valmisteella. Kylvöä edeltävän muokkauksen kautta voidaan hyödyntää mekaanista rikkatorjuntaa.
- Myös **kevällä** rikkatorjunta on mahdollista joillain valmisteilla, mutta torjuntateho voi jäädä heikoksi rikkakasvien ollessa voimakkaassa kasvussa. Tällöin ruiskutus ei saa myöhästyä ja lämpötila ei saa olla liian alhainen torjuntahetkellä.

Kasvi- tautien torjunta

- Syksyllä tehtävä **kuivamädän torjunta** toimii syysöljykasvilla myös **kasvunsäätteen** tavoin. 4–8-lehtiasteella tehtävä torjunta auttaa kasvupistettä pysymään lähempänä maanpintaa ja edistää siten talvehtimisen edellytyksiä.
- Syysöljykasvikasvustoon voi iskeä **pahkahome** erityisesti, jos kukintaa edeltävänä aikana on satanut runsaasti. Pahkahomeen torjunta tehdään täyskukinnan aikaan tai kylvön yhteydessä maan kautta tehoavalla Contans-valmisteella, jossa *Coniothyrium minitans* -sieni hajottaa maaperässä homepahkasienien lepovaiheet.

Tuholaisten torjunta

- Syysöljykasvin taimettumisvaiheessa ei kirpoista ole yleensä haittaa. Yleisimpiä perustamisvuoden tuholaisia ovat **etanat**, joiden syöntivioitus voi tuhota kasvustoja merkittävästi. Etanoiden torjuntaan käytetään myös luomutuotantoon hyväksytyjä rautafosfaatti-valmisteita. Käsittely on tärkeää tehdä heti kylvön yhteydessä ja tarvittaessa uusia käsittelyä.
- Myös rapsipistiäiset ja kaalikoin toukat voivat joskus haitata ruusukkeen kasvua syksyllä. Joutsenet, jänikset ja peurat voivat myös tehdä tuhojaan syysöljykasvilohkolla.
- Kevään koittaessa syysöljykasvit lähtevät voimakkaaseen kasvuun, joten tuholaista on niille usein vähemmän haittaa kuin kevätöljykasveille.
- **Rapsikuoraisen** esiintymistä täytyy kuitenkin seurata jo aikaisin nappujen muodostuessa ja torjua ne torjuntakynnyksen ylittyessä. Yleensä riittää yksi torjuntakerta käytettäessä pitkävaikutteisia valmisteita, mutta kaksi torjuntaa kahdella eri tavoin vaikuttavalla valmisteella saattaa olla tarpeen erityisesti, jos lämpötila on korkea nappujen muodostuessa.
- Vältä pyretroidien käyttöä syysöljykasveilla kevätöljykasvien tavoin. Torjuntakynnyks on aikaisessa nappuvaiheessa 2–3 kuoriaista/kasvi ja myöhäisessä nappuvaiheessa 5–6 kuoriaista/kasvi.
- Myös rapsikärsäkäs ja litusääski sekä myöhemmin kasvukaudella myös kaalikoin toukat voivat joinain vuosina vaatia torjuntatoimia.

5. Puinti ja kuivaus

- Syysrapsin kasvuaika on hieman pidempi kuin syysrypsin. Maltti on valttia!
- Tuleentunut rypsi kasvusto on yleisväriltään harmaata. Öljykasvien puintia ei tule aloittaa liian aikaisin, koska se voi johtaa sato- ja laatutappioihin. Vaikka kasvusto on päältä harmaata, kasvuston alimmat lidut voivat vielä olla vihreitä.
- Tuleentuneet rypsin ja rapsin siemenet ovat sisältä kirkkaan keltaisia. Siemenen lehtivihreäpitoisuuden voi tarkistaa silmämääräisesti murskaamalla siemeniä kovaa alustaa vasten. Mikäli lidun siemenistä yli 10 % on sisältä vihertäviä, ei puintiin kannata vielä ryhtyä, koska siementen lehtivihreäpitoisuus on silloin vielä liian suuri.
- Puintikosteuden tulee olla alle 20 %, mieluiten lähellä 10 %.
- Pystyterä helpottaa syysöljykasvien puinteja.
- Siementen kuivaus on aloitettava välittömästi saldonkorjuun jälkeen. Kuivattujen siementen loppukosteuden tulee olla 7–9,0 % välillä.
- Käytettävä kuivauslämpötila riippuu siemenen kosteudesta. Mitä kostempaa siemen on, sitä alhaisemmalla lämmöllä kuivaus on aloitettava.

Lähteet:

- VYR Viljelyn kehittämisryhmä
- VYR Rypsin ja rapsin viljelyopas
- Viljelijän Avena Berner, Syysrapsin viljelyopas -videot

- RypsiRapsi 2025, Öljykasviviljelyn menestysreseptit https://rypsirapsi.fi/site/assets/files/1431/oljykasviviljelyn_menestysreseptit_saarinen.pdf

Kuvat: Fanni Heinonen
Graafinen suunnittelu ja taitto: Graafinen Idea